

2. Лябах Н.Н. Проблемы и пути совершенствования организационного управления / Н.Н. Лябах // Проблемы управления в реальном секторе экономики: вызовы модернизации. Актуальные проблемы управления – 2012: Материалы Международной научно-практической конференции. – Вып. 4. – Государственный университет управления. – М.: ГУУ, 2012. – С. 163-165.

3. Родионов В.Г. Применение анализа амплитудно-частотной динамики в управлении социально-экономическими системами / В.Г. Родионов // Вестник Санкт-Петербургского Государственного Университета. Серия 5. – Выпуск 1. – 2005. – С. 151-155.

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ ЦИКЛУ ПРИ ФОРМУВАННІ СУЧАСНОЇ АНТИЦИКЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

*Лелюк Ю.М., к.е.н., доцент,
Полтавська державна аграрна академія*

Прогностична функція економічної теорії/політичної економії реалізується в тому, що дає теоретико-методологічні основи для формування ефективної економічної політики. Враховуючи, що економічні цикли є формою руху економічної матерії, прогнозування циклічної динаміки створює передумови для здійснення релевантної антициклічної політики.

Для сучасної економічної системи здійснення прогнозів щодо термінів настання та періодів тривалості фаз циклів значною мірою ускладнюється поліциклічним характером економічної динаміки. Відбувається резонансна взаємодія фаз циклів різної тривалості, крім того, на специфіку прояву економічних циклів накладаються політичні цикли тощо. Дія усіх зовнішніх та внутрішніх факторів не може бути повно врахована в жодній економіко-математичній моделі циклу, якою б «універсальною» вона не була. Але це не означає, що від моделювання циклу як інструменту антициклічної політики необхідно відмовитися. Моделі повинні використовуватися, але не абсолютизуватися. При цьому, як на наш погляд, необхідно спиратися на наступні методологічні підходи.

По-перше, потрібно визначитися, за допомогою яких критеріїв виділяти циклічні коливання, породжені самою економічною системою, від «шумових» або «фонових» коливань, що виникають у відповідь на динаміку систем більш високого порядку (наприклад, внаслідок впливу циклічних змін глобального порядку на коливання в економічній системі

Україні) або інших (однопорядкових) складових даної економічної системи (наприклад, коливань в інших галузях чи регіонах в межах національної економічної системи). Таке розмежування має вкрай важливе значення для антициклічної політики, оскільки дії держави по регулюванню циклічних коливань мають значний ефект тоді і тільки тоді, коли спрямовані безпосередньо на причини циклу [3, с. 32]. Витрачання ресурсів на регулювання «фонових» коливань у більшості випадків не дозволяє досягти очікуваних результатів.

По-друге, при здійсненні економіко-математичного моделювання циклу необхідно виходити з того, що поліциклічна динаміка притаманна складній економічній системі, яка здійснює своєрідну адаптацію до змінних умов свого функціонування. Така система є нелінійною, тому математичні моделі, засновані на використанні лінійних залежностей, не можуть бути в принципі застосовані для її опису [2]. Значною мірою це ускладнює математичний апарат, що використовується як інструментарій макроекономічного прогнозування. Але подібне ускладнення є виправданим з огляду на специфіку динаміки об'єкту, що розглядається. Для антициклічного державного регулювання це означає необхідність зміни фундаментального теоретико-методологічного підходу до розуміння сутності антициклічної політики, а саме розгляд її як кумулятивного процесу, що здійснюється в мінливих умовах. З такої точки зору заздалегідь наперед задані параметри лінійних функцій моделювання економічного циклу є ап'орі не релевантними. З іншого боку, категорична відмова від економіко-математичних моделей лінійного типу також є недоцільною, оскільки подібні моделі можуть бути використані для отримання орієнтовних даних за певних умов економічних обмежень. Таким чином, питання щодо використання інструментарію лінійних та нелінійних економіко-математичних моделей прогнозування циклу повинно вирішуватися для конкретних умов та цілей антициклічного регулювання.

По-третє, використання моделей повинно враховувати ієрархію циклів у сучасній поліциклічній динаміці. Йдеться, перш за все, про урахування впливу «довгих хвиль» Кондратьєва на глибину прояву фаз середньострокових і короткострокових економічних циклів. Але в сучасних умовах особливого значення набуває також і прогнозування переходу національної економічної системи до чергової хвилі в самому циклі Кондратьєва. Останні дослідження свідчать, що різні групи країни здійснюють «вхід» до чергової фази довгої хвилі не одночасно [4, с. 395-397]. Так, зокрема, економічна система Китаю та близьких до нього країн розвивається у своєрідній «протифазі» довгого циклу до груп розвинених країн на чолі з США. Для вітчизняної

економічної системи існування певного «лагу» при входженні до чергової фази циклу Кондратьєва означає збільшення ймовірності для використання так званих «вікон можливостей», тобто своєрідного «стрибка» від одного технологічного укладу до іншого і переходу на принципово новий рівень економіко-технологічного розвитку [1, с. 36]. Але визначення моменту для такого «технологічного прориву» за допомогою виваженої антициклічної політики неможливе без досить точного економіко-математичного прогнозу входження української економіки у відповідну фазу Кондратьєвського циклу, синхронізованого з динамікою інших національних економічних систем та глобальної економіки в цілому.

Таким чином, використання економіко-математичних моделей для прогнозування фаз циклу та підвищення ефективності антициклічної державної політики вимагає творчого та виваженого підходу, що враховує специфічні методологічні особливості, розглянуті вище.

Література.

1. Демет'єв В.Е. Догоняющее развитие через призму теории «длинноволновой» технологической динамики: аспект «окон возможностей» в кризисных условиях / В.Е. Демет'єв // Российский экономический журнал, 2009, №1-2. - С. 34-48.

2. Пушной Г.С. О применении метода системного потенциала в исследовании эволюции экономической системы. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.ephes.ru/articl/content/article.php?art=2pushnoigs.htm>

3. Румянцева С.Ю. Проблема движения экономической материи и механизм экономического цикла / С.Ю. Румянцева // Проблемы современной экономики. - 2012. - №1(41). - С. 29-34.

4. Экономические циклы и экономический рост / А.А. Акаев, С.Ю. Румянцева, А. В. Сарыгулов, В. Н. Соколов. - СПб.: Изд-во политехнического университета, 2011. - 456 с.

СЦЕНАРНОЕ ПРОГНОЗИРОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКИМИ СТРУКТУРАМИ В УСЛОВИЯХ НЕСТАБИЛЬНОСТИ

***Нам М.А., соискатель, Нальчиков Р.Б., аспирант*,
ФГБОУ ВПО СПбГАУ***

Современные условия функционирования предпринимательских структур, характеризующиеся непредсказуемостью окружающей среды

---

* Научный руководитель – Кордович В.П. – к.э.н., доцент